EUGEN DORCESCU

MOARTEA TATĂLUI (x)

- O cântare a treptelor -

EDITURA MARINEASA
Timişoara, 2005

ISBN 973-631-158-9

P R E F A Ț Ă

POEZIA LUI EUGEN DORCESCU

I. Cu *Omul de cenuşă,* Eugen Dorcescu nu se desparte de rigoarea clasică, nici de luciditatea sa critică, nici de elanul romantic, ci, dimpotrivă, face apel la ele, în ciuda faptului că parnasianismul său s-a stins pe drum; dar face apel la ele pentru a-şi disciplina discursul liric şi pentru a-l fasona, în lucrări de anvergură, unde vom descoperi, uimiți, un ALTUL, la care pictura poeziei sale solemne, dinainte, se sparge, formele egale se rup, discursul liric intră în degringoladă şi pătrunde în abisul metafizicii, iar temele de ieri dispar, pentru a face loc unor texte în care sacralitatea ardentă irumpe, fervoarea creştină devine vâlvătaie, forța mistică a liricii ajunge zbucium aprig, iar unghiul vederii eului se întoarce spre înăuntru, spre oglinda amăgitoare a derizoriului omenesc, din care poetul, cu o smerenie fără egal, culege, acum, snopii seceraţi ai deşertăciunii deşertăciunilor, de care geana lacrimii sale se încarcă, dar şi greaua-i conştiință.

II. Dacă în *Culegătorul de alge* poetul a tins spre o lirică în care imaginea iubitei şi a iubirii sunt amalgamate în însăşi natura, nu ca decor de legendă, nu într-unul artificial sau de epocă, ci într-unul real, al mării, dar revăzut prin imaginar, în *Epistole* sentimentul căutării şi al regăsirii devine aproape o stare tragică, în expansiunea lui spre un paradis al dragostei, dar închis, ferecat, pentru eroul în căutare.

Publicat în 1990, scăpat, cumva, de cuțitul cenzurii, spre a nu fi spintecat, volumul răbufneşte şi se împlineşte într-un tragism spectaculos, în sensul că scrisorile, trimise spre o ființă de fum, sunt scrisori mentale, în care jocul iubirii pare a fi retrăit pas cu pas, dar numai prin ecranul tremurat al memoriei.
În poezia aceasta, iubirea, uriaş simțământ omenesc, marcat de destin, nu apare, ca în *Culegătorul*, doar ca un vis vag, într-un decor marin, ci ea devine un semn fatidic al Memoriei noastre pierdute şi regăsite. Totul, în aceste poeme, tinde la retrăire şi refacere a trecutului, reînviat prin presiunea memoriei, din care se înalță, ca un rug arzând, povestea unei iubiri nestinse..."Un pat răvăşit, o fereastră, un trup, / (clar desenat de/ săgețile sângelui), sudoarea/ aromele lunii..." Iubirea, aici, este, în întregul ei, abandon, doar o himeră, căci „Eşti şi nu eşti", chiar dacă eroul liric simte „În carne...răscolindu-se/ numai clipa de-acum, numai clipele/ pe care (vai!) închipuirea/ le zămisleşte".
Întreaga ființă e plină, până la sațietate, de această cohortă de amintiri, de reverii, de urme, care o împresoară. Urme căutate, ca într-un mare gol. Căci iubita nu mai are nici măcar chip. Ci doar „chipul celor ce nu există". Ea e o făptură începătoşată, privirile ei sunt „întrebătoare, ca două lacrimi imense", chipul ei este „o prăpastie tulbure/ în care nu mai poți distinge nimic". Totul, în Ea, e indecis, fără forme, fără detalii cunoscute, doar strigătul ei rezonează în sufletul eroului, dar până şi acela este „veşnic întors în cealaltă parte", iar ea devine o „plantă cețoasă", ce „urcă spre ferestre", în vreme ce El este tot mai departe de Ea, „în aceeaşi ceață".
Între disperata dorință de a reînvia o iubire puternică şi febrilă, şi neputința de a o mai avea, *Epistole* transcrie o uluitoare sete a poetului-erou liric de-a obține, dacă nu adevărul adevărat al unei iubiri, măcar imaginea aceleia, trăită într-o oglindă, iar poezia ajunge a fi, astfel, până la urmă, însăşi drama recuperării acestei iubiri de la uitare, de la macularea ei prin timp şi prin eroziunea-i firească.
Plonjarea perpetuă în abisul lăuntric, îndurerat şi locuit peste tot de semnele celei ce-a fost, cândva, regină asupra unui suflet, este o plonjare, de fapt, în nedefinit, cu repercusiuni, deoarece rostirile celor doi au devenit „lichide, astrale", trupul lor „se mineralizează", strigătul lor „este departe", cuvintele lor (de atunci?) „se văd, nu se-aud/ au forma gândului,/ au forma gurii,/ au forma chipului", iar cuvintele de azi „nu se mai aseamănă/ sângelui./ Verbele nu mai ating,/ nu mai mângâie,/ nu mai lovesc..."

III. În *Epistole,* există, în discursul liric, o etajare a momentelor decisive: căutare, regăsire, purificare, prin retrăirea suferinței şi, din nou, pierdere. Astfel, am putea spune că poezia recompune viața unui mare sentiment pierdut, care nu poate fi nicicum estompat, nici acoperit, deoarece el sângerează asupra-ne, prin memorie, prezent ca o rană eternă.
Faptul că „reîntâlnirea" cu iubirea are loc doar în planul memoriei, deşi ea se consumă în cadrul naturii, în „tablouri" afectiv desenate, face ca poezia să surprindă prin concretețe şi senzații „viețuite", care dau vigoarea, adevărul şi vivacitatea unor trăiri prezente, deşi consumate de erou în trecut. De aici, poate să reînvie şi ideea paradoxală că, atunci când cineva iubit nu mai este, când absența lui e definitivă, abia în acel moment, acel „cineva" reîncepe să trăiască în noi, să se reîntrupeze şi să

reînvie, şi abia atunci va începe suferința noastră, fiindcă pe paradoxul acesta deplin e clădită însăşi drama celui ce iubeşte şi nu poate da uitării iubirea, chiar şi când ea este de mult defunctă. Din adâncul de umbră al eului, mereu izbucnesc strigăte, mereu luminează, electric, imaginea celei pierdute, într-atât de des, încât „Chipul meu a-nceput să îți semene", iar acesta (sinele, eul) nu se mai poate ascunde de Ea: „Eşti mereu...la capătul zilei,/ la capătul de neatins al fiecărei clipe...Tu/ reper fantomatic..."

Epistole mi se pare a fi cea mai dramatică expunere lirică antedecembristă a poetului. Dramatică, în sens axial: acela al căutării, în imaginar, în gând, a unei iubiri nemuritoare, care, cu toată distanța ei în timp, şi de când s-a consumat, cu toate incertitudinile legate de ea, nu poate ceda, nu poate dispărea, ba, dimpotrivă, face ravagii în planul profund al ființei suferinde, de astăzi, a eroului – poet.

Epistole, mai din plin decât celelalte volume din *Omul de cenuşă*, se hrăneşte din multitudinea unor trăiri reale, înmagazinate într-un muzeu al memoriei afective, chiar dacă ele apar, apoi, mai rar, din planul imaginar al unor himere, în planul real al poeziei. Ceea ce dă ființă şi consistență discursului liric din *Epistole* este accentul unei fantastice ascuțimi a senzației de suferință. Apropiindu-se de un veritabil tratat liric de suferologie, până la viscere.

O suferință, totuşi, asumată, în cele din urmă, şi lucidă, rămasă însă prizonieră a disperării, dar sfârşind printr-o, totuşi, resemnare luminoasă. Aici, poetul atinge, în poezia sa, în unele pasaje, accente de sublim. De o puritate a durerii definitive. Expurgată de orice poză, ipocrizie sau indecență. O durere în dragoste şi după o dragoste, pierdută şi regăsită prin cotloanele memoriei, apoi, iarăşi pierdută, cum rar s-a mai scris pe la noi, din deceniile de dinainte de 1989 şi până astăzi.

Înainte de a se defini drept un mare, un original şi adânc poet religios, Eugen Dorcescu este, iată, un inegalabil poet al iubirii, al unui sentiment neperisabil, care înalță ființa, spre slava celor mai elevate trepte atinse de ea, într-o lume a oamenilor, dar şi într-o lume a spațiilor cereşti, unde marile sentimente umane pot fi înscrise şi pecetluite, şi ele, poate, în eternitate.

IV. *Cronică* semnifică actul întâi al piesei lirice care rupe definitiv tonul, substanța ideatică şi viziunea poetului, față de poezia sa anterioară. Aici, tonul devine vehement, revoltat, încetinit doar de tenta melancoliei sau suferinței, ori de ultragiul mediului social corupt, decăzut şi amorf. Filosofia cărții, ca şi substanța de idei sunt clădite pe un mecanism moral stoic, dar nu fără accente critice sociale teribile. Viziunea e grotescă. Acidă, de un naturalism profund. Privirea poetului surprinde, pretutindeni, decăderea fizică şi spirituală, nonsensul existenței, într-o lume, şi ea, fără sens, fără ax, unde nimic nu mai rămâne imaculat: „Departe de esențe viețuim/ Asemeni unor fiare ce se strâng/ În țarcul lor nevolnic şi nătâng/ Rupându-se, urându-se, mâncând..." Astfel accentele disperării ating cote paroxistice, într-o lume a demenței, unde „Pacea vine şi dispare/ Şi vine iar, şi iarăşi mi se ia", încât unicul deliciu al poetului rămâne supraviețuirea într-un leagăn al purității naturii, departe de „ranguri, strigăte, putere".

Carte a fugii de realul unei vieți, văzute şi descoperite tentacular, coşmaresc şi stupid, *Cronică* este reflexul unei conştiințe sagace, deznădăjduite, care şi-a pierdut iluziile

față de țelurile umanitare, şi care vâsleşte, solitar şi trist, pierzându-se în pacea spațiilor celeste, sau a unei naturi paradisiace, unde solitudinea pare a fi singura stare pasabilă, şi stăpână, „ce te pătrunde lent, ca o lumină”. În aceste poeme, distanțarea ființei de ființă, ruperea omului de om sporesc şi mai intens singurătatea: „Privesc şi înainte şi-napoi/ În lumea mai pustie ca oricând./ Acum, când nesfârşit de singur sunt...”; „...Departe de mulțimea infernală/ Pe care n-o învălui cu sarcasm,/ Ci c-o iubire calmă, glacială”.
Vehemența numirii racilelor şi răului uman, într-o lume trivială, atinge, adeseori, în *Cronică*, paroxismul, deoarece tot ce vede, tot ce simte în juru-i eroul liric este diavolesc, urât, blestemat, încât răul, ca şi damnarea omului nu mai par a putea fi alungate de nimic: „Vom trece deci prin purgatoriu toți./ Nu poți ieşi din Lege şi din Vreme”. Aşa încât vidul social, cel planetar şi cel lăuntric umplu totul: „Nimic nu-nsemni,/ Eşti pulbere şi scrum,/ O barcă veche-n larguri părăsită,/ Un vreasc în crâng, o urmă de copită,/ O floare ruptă şi-azvârlită-n drum...”
Carte a unei crize de conştiință, de ideal, de credință, *Cronică* este, totuşi, şi o carte a revelației credinței, a descoperirii Atotputerniciei Divine. Omul revoltat al lui Dorcescu, din *Cronică*, nu este eroul solitar şi cinic până la absurd, ci insul căutărilor de sine, al căutării purității începuturilor. El este revoltat nu numai pe lumea, întoarsă pe dos şi impură, în care supraviețuieşte, ci pe însăşi decadența spirituală a acestui ev, orb, confuz şi mort pe dinăuntru, şi pe impuritatea omului – ateu, ieşit din starea sa de grație primordială. Omul din *Cronică* este o făptură a vremelniciei, vulnerabilă, care sfruntează planeta lui dezlănțuită, căutându-şi rădăcinile pure ale firii. El este o ființă care, în mijlocul dezmățului, generalizat, tinde, încă, spre Absolutul Sfânt, spre starea inocenței pierdute, paradisiace, din individ, primită, prin revelația divină, şi reîntoarsă la matcă, prin topirea ei în Marele Eu al „Celui Ascuns”.

V. În *Abaddon*, tablourile vieții, surprinse de poet, sunt marcate, în plus, față de cele din *Cronică*, de sentimentul urâtului, diformului, monstruosului. Stările tensionale ale sufletului sunt mai acutizate aici. Gata de explozie. Imaginile oraşului se relevă mai apăsat groteşti, caricaturale, murdare – o murdărie nu numai la suprafața vieții, ci şi una lăuntrică. Oraşul însuşi este un personaj rănit, suferind, plin de vâscozitate, de mizerii, dar şi de „Sângele mineralizat, spălat de ploi”. Pictura mediului, făcută în tuşe sumbre, capătă înfățişări de o cruzime precum aceea a lui Goya din „Capricii”. Aici, oamenii sunt nişte „bipezi”, sau „oameni – câini”. Individul uman, degradat, „mârâie chiar/ nu vorbeşte, ci latră/ nu mustră, ci muşcă”, în el „câinele şi-a găsit, în sfârşit, servitorul”. Stratul sarcastic irumpe şi aici din plin, prezent şi în limbaj şi ca imagine de tablou, frate cu cinica descriere. Aici, până şi mila creştină şi compasiunea (ce persistau în *Cronică*) s-ar zice că dispar. Timpul curge inflexibil, cu nori întunecoşi, cu ploi ostile, interminabile, iar soarele, ca esență a vieții terestre, chiar dacă mai luminează, este ca o „şarjă rece de fontă”, ce „curge pe blocuri, pe străzi”. Lumea aceasta a poetului este văzută glacial, este imundă, oamenii fojgăie, prin ea, ca şobolanii, totul, în jur, e fără speranță, despiritualizat, impur şi pierdut, încât până şi „buchetul alb-violet de zambile/
tremură-n razele soarelui,/ în crepusculul primăvăraticei zile./ Au fost retezate în zori. Şi acuma,/ urmele morții le urcă pe chipuri/ ca bruma”.

Abaddon se constituie, spiritualiceşte vorbind, şi ca mesaj ideatic şi liric, drept un discurs asupra nimicirii, care se aplică, generalizat şi fără scăpare, tuturor, de la zidiri, la lucruri şi la sufletele omeneşti. Fiindcă toate, om şi materie, încap foarte bine sub pumnul pedepsei divine, spre a fi împinse, apoi, în hăul abisal al „marelui urât". „Apocalipsa grețoasă", autonimicirea, din interior, a omului, a naturii, a oraşului, a lumii, este evidențiată şi marcată definitiv de cavalerii, „cei patru", „ce ne mână din urmă". Iar nimicirea se va face pretutindeni, fără alegere, indiferent de profesie, inteligență, rang, când „Într-o clipă am devenit nişte umbre, nişte/ frunze, nişte aşchii de ramuri,/ învălmăşite în mareea imensă,/ în norii lăsați, ca nişte storuri, la geamuri". Tonul, mai cu seamă, sprijinit de imaginile-cheie, de imprecațiile puternice, este apăsător, fără urmă de înțelegere sau de scăpare pentru om, precum în adevărata Apocalipsă biblică, iar viziunea, interogațiile poetului: „Unde-i trufia, unde-i puterea?" însoțesc, dramatic şi premonitor, momentul când totul va fi duşman al omului, chiar şi soarele, chiar şi apele, chiar şi strada, încăperile, blocul, troleibuzul, parcurile, viețuitoarele şi...EUL, sufletul. Toate vor fi atinse de răul demonic, de „neagra lumină", fiindcă „viitor nu există", iar poetul nu are altă alegere decât să se afunde în „peştera sufletului", să alerge, să uite: „să nu-mi mai aud/ eul empiric, trupesc, rămas la intrare..."

VI. *Abaddon* e chiar chipul urâțeniei depline, ale cărei tentacule cuprind om şi planetă, retezându-le elanurile, respirația, sinele, nimicindu-le, împingându-le, fără scăpare, în haosul universal, „Căci acesta-i secretul: nu noi dispărem,/ ci lumea dispare". Nefericirea ființei poetului, până în final, e un „geamăt, un spasm,/ un strigăt mut, un jalnic isihasm", deoarece duhul nu se poate, atât de uşor, rupe de trup, când, în juru-i, totul e pustiire, părăsire, ură şi moarte. Nu mai putem să ne legăm de nimic, nici de semeni, nici de spirit, nici de carte, fiindcă nimic nu mai există viu, decât Duhul dumnezeiesc , ce „picură-n suflet/ indicibila-i vlagă", iar cele dimprejurul nostru vor fi uitate de toți şi de toate, uitată gloria, uitată pana, uitat pergamentul, uitat scrisul – poetul, solitar, rămânând, în zorile reci ale pământului deşert, să privească, din prag, doar cum „Domnul străbate poiana". Retragerea, în solitudinea şi disperarea eului, din finalul volumului, în care poetul nu-şi mai revendică nici măcar ispititoarea sa bucurie de-o viață: scrisul, gloria, pana – adică nimic din vechea lui avere, este chiar acceptarea zădărniciei şi a deşertăciunii, în fața dezastrului planetar şi uman, şi acceptarea smerită a venirii Domnului, venire şi minune sfântă, care vor fi şi singura împlinire benefică şi triumfală a omului, dar şi singura lui salvare din moarte.

VII. În *Exodul*, teme predilecte vor fi exilul şi autoexilul în propria țară. Uneltirile omeneşti împotriva omului, a țării, a pământului, a valorilor spirituale. Aici, tonul pamfletar, satira socială sunt mult mai pregnante decât în volumele anterioare. Aici, însuşi eroul liric invocă un Dumnezeu răzbunător. Totul porneşte, în aceste acuze, generalizate, de la decăderea care a luat în stăpânire natură, țară, sat, oraş, întreaga cuprindere socială. Imprecațiile şi accentele de rugăciune se întrepătrund. Dar poezia atinge, ca şi înainte, treptele teribilului sfârşit al planetei şi al sinelui uman. Toate intersectate de dorința făpturii de a trece într-o altă sferă, celestă, spirituală, ca într-un

testament liric, străbătut de regrete şi îndoieli: „Tot ce-am fost şi-am/ trăit,/ tot ce sunt e, de fapt, un/ regret nesfârşit./ Nici nu ştiu ce-am pierdut./ Ce-am/ dorit./ Doar atât că nu-l am. Că-a pierit./ Dacă-n moarte se află, pentru ce-am mai venit?/ De ce sânger şi umblu sub/ tăiosul zenit?/ Cineva a greşit? M-a mințit?”
Ca şi la Pillat, dar în alt veac, satul patriarhal, natura, frumusețea ei perenă decad, pier. Rămân numai urme dureroase, anacronice, exasperate reminiscențe ale vieții de la țară, consemnate contrastiv, dar fără idilism: „Şi-n mijloc – tu, căsuță de la țară,/ Strămoş defunct, care-a uitat să moară”. Aici, în *Exodul*, degradarea individuală şi colectivă sunt mai evidente. Toate straturile societății sunt atinse de demență, de minciună. Poezia este, astfel, satiră, pamflet, fabulă, condusă de o privire ascuțită, vitriolantă, mânioasă. *Exodul*, prin duritatea mesajului, demolează sistemul mass-media, cultura subțirică, aproape iluzorie, superficialitatea mecanismelor propagandistice, încât poemele se preschimbă, pe neaşteptate, în rechizitorii la adresa celor care mint, denigrează şi înăbuşă spiritul creator, punând în locul lui banul, flecăreala, erzațul cultural, disprețul față de om şi de valorile lui spirituale. Cronică apăsat îndurerată şi critică a timpurilor de astăzi, văzute prin grila omului-artist, disgrațiat de societate, cu sufletul dezgustat de urdorile veacului, poezia din *Exodul*, chiar dacă mai pierde din rafinamentul imagistic şi din subtilitatea privirii estetice, se impune prin elanul pamfletar şi prin sentimentul durerii sincere, ascuțite, față de soarta țării şi a omului care supraviețuieşte în ea.
Trebuie spus, în final, că toată această decădere morală, politico-socială şi umană este contemplată prin prisma insului lucid, dar religios, pentru care credința, ca şi patosul creştin rămân unica soluție de a ieşi, din zarea urâtului, în lumina înțelegerii şi a speranței. O lume, văzută şi trăită prin toți porii, toate simțurile şi toată ființa gânditoare, de un scriitor însingurat, care are, însă, forța necesară, eruptivă, să vadă, cutezător şi realist, întreaga încrengătură omenească bolnavă, care poate spune tuturor şi oricând: Adio!, şi care se poate îngropa definitiv în tăcerea revelatoare de adevăr, „în tainița izvorului ceresc”, într-o lume în care „sunt, am fost, eram/ Şi nici n-am bănuit că o ştiam”.

VIII. *Cronică, Abaddon, Exodul*, acest Triptic, cu accente de testament poetic, dovedesc o unitate perfectă de viziune, discurs, atmosferă, mesaj ideatic, ton şi limbaj. Sub acoperământul lor, poetul respiră, larg şi sincer, sentimentele şi devoțiunea sa față de un ideal, dar şi apăsările şi reținerile unei conştiințe vulnerabile, atinsă de răul uman şi planetar al timpului.
Lapidare, învăpăiate, dure, scrise cu înflăcărarea unui stilist triumfător, profund critice, sumbre, pe alocuri, dar superbe în înfățişarea şi în adâncul lor de umbră şi lumină, poemele din „Triptic” aduc, la mai bine de o sută de ani de la „Scrisorile” eminesciene, aceeaşi oglindă tremurată, tragică şi satirică, a societății şi omului „recent”, într-un ton de biciuire pamfletară, dar dintr-un unghi mult mai întunecat, şi religios, decât cel al poetului nostru național.
Poet interesant şi prestigios înainte de 1989, dar devenit, după Revoluție, cu adevărat un mare poet social şi religios, Eugen Dorcescu va isca, la timpul potrivit, cu siguranță, aprige discuții şi polemici. Ştiu că, peste ele, ca peste toate ale vieții valuri, poetul va rămâne, însă, intangibil, cu surâsul său enigmatic pe buze, afabil ca

întotdeauna, ducându-şi înainte, cu sfială şi neclintită reculegere, povara propriei conştiințe, ca şi pe cea a propriei poezii, până la lumina sfântă a împlinirii sale spirituale, de la marginile nopții. Acolo unde ne aşteaptă, pe fiecare, judecata istoriei oamenilor, dar şi marea judecată divină, în fața căreia nu vom putea fi decât plecați şi smeriți. Aşa cum o cere Domnul.

Martie, 2004

Ion ARIEŞANU

Motto:

And call no man your father
on earth, for you have one
Father, who is in heaven.
(Matthew 23, 9)

Treapta întâi

1

În dimineața de mai,
paradisiacă, mirifică,
umbra funebră a
tatălui,
adusă de clopot, adusă de
Duhul,
ambiguitățile lumii
amplifică.
Mama, dormitând într-o
lacrimă,
vorbeşte, în mute cuvinte,
vorbeşte, în
duh, despre tatăl.
Fiul, subțire,
firav ca un păstrăv,

înoată
în bulboanele lacrimii. Iată-l.
Din clipă în clipă, un
harpon, ca o rază, în
dimineața mirifică,
va încerca să-l sfâşie.
Locul şarpelui e chiar
în Eden, locul
infernului e-n paradis,
precum bine se ştie.

2

Ne pregătim să
plecăm
înspre fosta-ne
casă.
Se ridică nori
cenuşii, la
apus,
asemenea țărânii
care acoperă
urmele tatălui.
Vechiul dor, vechea
nostalgie, vechiul tremur
lăuntric
s-au stins.
A rămas un recul
de cenuşă.
Şi totuşi, de vreme ce
plecăm într-acolo,
înseamnă
că absența înspăimântătoare
a tatălui
încă aşteaptă.

3

Tatăl locuieşte, acum,
în două locuri
deodată:
în lumea de-aici
şi, deopotrivă,
în lumea celor mutaţi
la Cel Veşnic.
Dar şi-n lumea
de-aici
el se află, deopotrivă,
în două areale
distincte:
în locaşul său
de pământ
şi-n spaţiul infinit,
neguros,
dintre subconştient şi
conştiință.

4

Tatăl
desenează, în vis,
circumferința
neantului.
Știe prea bine
că-i o himeră, că
e o tragică
glumă, o
farsă
pentru ființa
grea, ca o lespede,
a celui ce doarme.
Zâmbeşte.
Pare a regreta. A grăi.
Dar vorbele sale
n-au glas
şi amintirile
glasului său
n-au cuvinte.

5

Fiind dincolo
de simțuri,
tatăl nu poate
fi recuperat prin
senzații,
percepții.
Fiind dincolo de
orice înțelegere,
tatăl
nu poate fi
descifrat, priceput.
Fiind, de fapt, dincolo
de întreaga noastră
ființă empirică,
dincolo, deci, de afecte,
închipuire, cuvinte,
el nu poate fi nici
iubit, nici urât,
nici rostit.
Și, totuși, conștiința
înregistrează evidența
tuturor acestor
negații.
Ceea ce-nseamnă
că aceste negații
- şi oricare altele –
sunt cel mai sigur
argument
că tatăl
există.

6

Florile au ieşit din
pământ,
pâraiele au
ieşit din pământ,
din pământ
urcă, se-nvolbură
ceața firavă
a zorilor.
Brizele au
izvorât,
unduind,
dintre brazde.
Întreg peisajul
are-un gust
umed,
de lut, de
țărână.
Şi între toate – zefirul.
La fel de fermecător,
de incert,
precum zâmbetul
tatălui.

7

Tatăl are
acum
înfăţişări diverse,
nenumărate.
Peste tot întâlneşti
chilii ale
solitudinii sale,
telurice,
ale expansiunii
sale eterice.
Încât, uneori,
strivită de-atâta
frustrare,
inima îl generează
brusc,
îl închipuie-ntreg,
ca pe-un arc voltaic lichid,
devastat,
între suflet şi
gene.

Treapta a doua

1

Moartea,
oricând şi oriunde-ar
veni,
aduce-o schimbare
de nevindecat
în întreg universul.
Ca şi când roata dințată
a unui ceasornic
ar mai face un pas.
Roata dințată
a unui ceasornic
ireversibil.
Aşa şi acum.
Barierele morții trec
de-a lungul odăii.
De-o parte – tatăl,
cu ochii săi îngrozitor de închişi.
De cealaltă – casa, încăperea şi
tatăl,
cu ochii săi râzători şi
albaştri.

2

Lacrima
e singura
punte
spre moarte.
Nici limacşii, nici
viermii
nu pot ajunge la
tatăl,
în ciuda insistenței
lor reci, infernale.
Lacrima, da.
Instantanee, pură,
traversată de
soare,
cristalină,
fierbinte ca
sângele,
brusc înflorită,
înconjurată de
privighetori, de
lăstuni şi
de grauri.

3

Casa veghează,
aidoma unui
craniu,
în noaptea-nstelată.
Viermi de lumină
intră şi ies
prin orbitele-i
negre.
Sub tavanele ei,
acolo unde
licăririle se izbesc
şi se sting,
întunericul e
mai greu, mai
adânc
decât întunericul.

4

Paralelipipedul mormântului,
evoluând către cub,
absoarbe, noapte de noapte,
sfera abstractă
a lunii.
E-o cvadratură
perfectă,
desenată, clar, indubitabil,
măreţ,
pe cerul nocturn,
desenată,
doar din compas şi
din riglă,
de asimetria
astrală, telurică,
multiplu axială
a morţii.

5

Tatăl simte,
desigur,
în zori,
pe obrazul său
ireal,
paşii fiului.
Două lumi,
două dimensiuni
se-ntretaie
în acea clipă,
în acel loc:
deasupra, o lume – o criptă
de-azur -,
unde lumina-i totuna
cu întunericul;
dedesubt, o criptă – o lume de
lut -,
unde-ntunericul
e însăşi substanța
şi neagra transparență
a luminii.

6

Aidoma
unei sparte
monade,
casa revarsă, către
Poiană,
limfa ei
de-ntuneric.
Unde e
tatăl?
Cea mai sigură
cale către
cunoaştere
e suferința.
Luna îşi sprijină
fruntea
pe lespedea vidă
a casei.
Unde e
Tatăl?

7

Inexistența
in praesentia
- dispariția
din lumea eului,
şi nu din lume –
afectează simțământul,
imaginația,
generează suferință, anxietate,
dă glas retoricii,
dă fiori declamației.
Inexistența
in absentia
afectează ființa.
Rodul ei
sunt
disperarea,
angoasa,
tăcerea.

Treapta a treia

(*Shiggayon*)

1

Plouă nocturn,
plouă cumplit,
peste râu, peste
pădure, peste mărunta
movilă de beznă
a casei.
Ploaia neagră,
apă amestecată cu
negură,
se risipeşte în
iarbă,
îşi trimite
şerpii negri-n
ţărână,
duce veşti
din lumea de-ici,
duce veşti din
văzduh,
către somnul ermetic
al tatălui.

2

Casa-i mormântul
în care se
descompune, încet,
memoria
tatălui.
O aromă subtilă,
de zambilă,
de spânz,
se degajă
din alchimia
aceasta.
Cei vii
îşi îmbibă
somnul, coşmarul,
insomnia şi
visele
cu licorile
ei.
Până când
zorii
îi întâmpină-n
prag,
ca o imensă
lacrimă
însorită.

3

Pe țărm,
fiul caută
lespezi de piatră,
prelungi,
caută, altfel
spus,
petrificat,
chipul tatălui.
Alege pietrele,
atent,
le sortează,
desenează, apoi, ochii, gura,
nasul, sprâncenele,
bărbia şi
fruntea,
dă înfățișării
adâncime, contur,
aşază amintirea-n lumină,
extrage, din
striațiuni, din
ovaluri şi
linii,
secțiunea de aur
a morții.

4

Casa
a murit şi ea
o dată cu tatăl.
Acum îşi supraviețuieşte,
contemplând,
cu ferestrele-i reci,
pline de negură,
peisajele
vieții sale apuse.
Uneori, poate, amintirea
e atât de intensă, încât
tatăl acceptă să vină,
pentru o clipă,
pentru o noapte,
pentru o zi,
acceptă să vină,
să-i spună
de ce şi pentru cine-a
plecat,
de ce şi pentru cine
a părăsit-o.

5

Aici era, pe vremuri,
un nuc,
aici un tei,
iar aici, o fântână.
Aici înflorea liliacul, aici
era via, aici
un piersic şi-un prun,
aici crescuseră
vişini,
o adevărată alee.
Şi aici,
în ziua aceea, în
ora aceea,
în clipa aceea,
aici, pe brazda
aceasta de
iarbă,
în perspectiva Poienii,
a râului,
a eternității,
aici,
între muntele negru
şi umbrele lunii,
aici
era tatăl.

6

E de neînțeles,
e de nesuportat
dispariția
tatălui.
E atât de lipsită de sens,
încât,
spre a fi acceptată,
trebuie negată definitiv
şi total.
Ea are doar rostul
cunoscutei reduceri la
absurd (căci e însăşi
absurdă),
are menirea de-a
reaminti
nu doar celor vii,
ci şi celor morți,
că ei n-ar fi
nimic
fără tatăl.

7

Cum se mai
poate intra
într-o casă
în care tatăl
a refuzat (n-a mai
vrut, n-a mai putut)
să rămână?
A cui este casa
ce nu e a tatălui?
Mai există o casă
din care tatăl
lipseşte?
Se mai poate vieţui
într-o casă
al cărei stăpân nu
e tatăl?
Mai poate fi
alt stăpân,
în afară de
tatăl?
Se poate
concepe
o lume
de la care tatăl
şi-a întors chipul?

Treapta a patra

1

Ard sori minusculi
la
căpătâiul
tatălui.
Râul vuieşte alături,
Poiana vibrează
în mari şi
intense
sonorități sclipitoare
de verde.
Ne mişcăm
într-o criptă.
Soarele arde
la căpătâiul
fiului.

2

E o cărare umbrită
de-a lungul
râului.
Din frunziş, cad,
pe alocuri,
stropi umezi de
soare.
Domneşte acolo
aceeaşi lumină
ce-acoperă spaţiul
dintre veghe şi somn,
spaţiul,
deja amintit,
dintre subconştient şi
conştiinţă.
Pe-aici trece tatăl,
noapte de noapte,
tot mai departe, mereu
mai departe,
din penumbră-n penumbră.

3

E vorba doar
de
intensitatea
ființei,
a ființării.
Şi, invers,
e vorba
doar
de intensitatea
neființei, a
nonființării.
Nu interesează
cine-i acela
ce le resimte.
Cele două
intensități
reunite
sunt arhiființa de
astăzi a
tatălui.

4

Tatăl îngăduie
toate extravaganțele
aducerii-aminte.
Fiindcă toate sunt
desfăşurate
în timp (mai exact: în
trecut).
Nu îngăduie,
însă, nici
cea mai paşnică,
nici cea mai banală
întâlnire în
spațiu.
Fiindcă spațiul
e timpul
prezentului,
iar timpul prezentului
este
timpul prezenței.

5

Treptat,
absența capătă
trup,
un trup eteric,
mult mai prezent
decât prezența,
palpabilă cândva,
a celui absent.
De fapt,
prezența palpabilă
a fost o iluzie,
de vreme ce s-a
degradat şi-a pierit.
Cum ar putea
să existe
ceva, cineva
care trece?
Absența domnea şi
atunci, se ascundea,
ghiduş,
îndărătul prezenței,
aştepta clipa,
de ea hotărâtă,
când se va da în
vileag,
când va deveni
absența
percepută
a tatălui,

spre-a se uni, apoi,
la timpul potrivit,
cu absența
dindărătul propriei
noastre prezențe.

6

Mama
e-un căuş de
durere
şi o nesfârşită
rezonanță
de milă.
Umblă, vorbind cu
tatăl, prin
curtea pustie,
se culcă, seară
de seară, lângă
perna pustie, cu
insomnia
alături,
iese, în zori, în
capătul scării pustii,
coboară,
pleacă, încet, pe
alee,
se-mpiedică
de urmele tatălui,
urme
pe care acum
nu le mai vede.

7

La poartă
nu-i nimeni.
La poartă e
tatăl.
Vine, la
răstimpuri,
să vadă,
să mai revadă
rânduielile casei.
Nimeni nu-l
aude,
nimeni nu-l
zăreşte, nimeni
nu-i simte
prezența.
Doar iarba, care
aşterne
verzi covoare
de linişte,
împănate
cu soare,
doar casa, care
deschide, lin,
ca de la sine,
uşa spre trepte.

Treapta a cincia

1

Marea
putere a
tatălui e şi
mai mare acum,
când trupul lui
s-a întors în
ţărână.
Acum, eul său
- duhul său -,
eliberat de cumplita
zgură telurică,
s-a limpezit,
a-nviat.
Acum,
ne-ar plăcea
să-l zărim,
uneori,
complet rupt de
noi,
râzător, fericit,
în pridvoarele
focului.

2

Mama
plânge
peste mormântul
singurătății sale,
plânge
peste mormântul
în care zac,
laolaltă,
spaima de propria-i
moarte şi
tatăl.
Mama se urăşte pe
sine că
s-a născut
muritoare.
Mama îl urăşte pe
tatăl
că-i aminteşte,
clipă de clipă,
spaima aceasta.

3

Noaptea îşi trage năvoadele
pline de negură,
năvoadele grele, tot
mai grele,
le trage încet, din
Poiană, de pe apele
râului, dinspre
şoselele tulburi,
le-adună
de pe drumul alburiu de
ţărână,
îşi trage năvoadele şi
le goleşte,
rând pe rând, în
ogradă.
Copacii sunt înecaţi în
noianul de beznă,
bezna a trecut de ferestre,
urcă spre streaşină,
mângâie acoperişul, îl
depăşeşte,
se leagănă în văzduhul
incert,
îşi clatină undele,
ferind casa,
ferind somnul tatălui
de groapa comună a

cerului negru,
de vermina stelară,
de craniul emblematic al
lunii.

4

Să coborâm, iarăşi,
în lumea aceea
înverzită,
rotundă.
Asemănătoare
unui ochi de
bulboană.
Jur-împrejur, prundişuri,
copaci.
Jur-împrejur, suflete
mici, risipite.
Au înflorit pomii,
cât poți cuprinde,
ca-n paradis.
Petalele cad
peste mâinile reci
ale tatălui.

5

Mama e mult
prea puternică
pentru a-i rezista
cineva.
Ea pândeşte,
aşteaptă, dezbină,
torturează, ucide,
ea doreşte supunere
oarbă, totală,
ea urăşte atât de
intens, încât
se urăşte chiar şi
pe sine,
iubirea de sine nu
caută bucurie, ci
durere, disperare şi
moarte,
mama e-o fiinţă
unitară, compactă,
răsucită în jurul şarpelui
care-i locuieşte
în inimă.

6

Fructul cosmic al
zilei de mai
se hrăneşte din sine
şi pentru
sine.
În această osmoză,
în această
dublă expansiune,
soarele adoptă
culorile ierbii,
iarba se-neacă
de-atâta soare.
Le desparte, la
mijloc, un
firmament, o tărie,
ca în vremea
Genezei.
Şi, la fel ca atunci,
peste tot şi niciunde,
fructul poartă un
sâmbure negru,
compact,
neatins,
ce-l ascunde pe tatăl.

7

Nimeni nu
poate şti,
nimeni nu poate
spune
când,
unde şi cum
este tatăl.
Zadarnic încearcă
mama
să-l reconstituie
din rămăşiţele, ştiute de
ea,
ale fiului.
Zadarnic
încearcă fiul
să-l reconstituie,
din închipuirile lui
ancestrale.
Casa doar, mult mai
aproape de cele
concrete,
îl adună, îl
readună din
telurice vreascuri,
şi-l incinerează,
şi-l reincinerează,
tăcut,
în fiece
seară.

Treapta a şasea

1

Fiul petrece un
timp
în peisajul
edenic.
Aici doarme
tatăl.
Descrierea-i
simplă:
la nord, munții
cu tente şi
irizări de albastru;
la vest – lunca şi
râul; la est – pădurea,
acoperită de cețuri în
zori.
În mijloc, iarbă înaltă,
copaci, văzduh
semănat cu păsări şi
flori.
Şi, la sud,
la baza unei coloane de
soare,
mormântul tatălui,
din care izvorăsc
toate acestea.

2

Tatăl
zace de-un
an în țărână.
Acesta-i adevărul
empiric.
Adevărul empiric,
dar nu indubitabil.
Fiindcă noi nu înțelegem
nimic din
tenebrosul sens al
cuvintelor,
nu-nțelegem nimic din
semnificația întâmplărilor,
nu ştim ce înseamnă
sens, întâmplare,
nu ştim ce
înseamnă țărână, a
zăcea, an,
adevăr
şi, mai presus de
toate acestea,
nu ştim dacă
ceea ce numim,
aici, tatăl
nu e cumva

însuşi semnificantul,
ambiguu, adecvat
înțelegerii noastre
înceţoşate,
al teribilului
semnificat
numit Tatăl.

3

Mama
se desprinde,
fără să vrea,
fără să ştie,
din umbra tutelară
a tatălui.
Plânge sincer, inerțial,
plânge cosmic,
aşa cum plânge streaşina, aşa
cum plânge
fântâna.
Umblă pe cărare, către
Poiană,
umblă, desfigurată
de soare,
ascultă, noaptea,
în vis,
cuvinte amestecate
cu pământ şi
pietriş,
cuvinte rostite
de gura moartă
a tatălui.

4

Omul religios,
a şoptit eremitul,
nu cunoaşte complexul
matern.
Stăpânul subconştientului
său
este tatăl.
Or, ceea ce se
petrece cu insul
se-ntâmplă,
în mare, cu lumea.
Stăpânul
subconştientului ei,
deci adevăratul stăpân
a tot ce
există,
e Tatăl.

5

Casa
a rămas, decenii întregi,
ancorată în flux,
ancorată în
timp,
nepăsătoare la
felurimile spațiului.
Şi tatăl o dată
cu ea.
Tatăl
avea cer, avea râu şi
verdeață,
avea un întreg
univers
coagulat împrejuru-i.
Încât,
oprind, refuzând
orice pas,
refuza
devastările vremii.
Până când patima
l-a transferat
dintr-o eternitate în
alta...
Cel ce trăieşte intens
drama timpului

nu se poate
mişca,
nicicând şi niciunde,
în spațiu.

6

Ce înseamnă prezența şi
absența
tatălui
arată limpede, oricui,
dezastrul
de astăzi
al casei,
arată limpede
ura vană a
fiului,
dragostea vană
a fiului,
deruta ontologică
a pădurii,
a râului,
lunecarea spre neant
a Poienii,
emergența, în semeni, în
ierburi, în flori, în
copaci,
a unor seve moarte,
haotice,
emergența
diabolicei lumi
multicentrice.

7

În eternitate,
în istorie,
în familie, în
solitudine,
între tenebrele
munților sau în
nisipuri,
oricând şi
oriunde,
moartea tatălui
pune capăt la
toate.
Existența de
dinainte este
existență.
Existența de
după e
inerție.

Treapta a şaptea

1

Dimineața,
în lumea
fără tatăl.
Norii şi-au retras,
spre groapa
orizontului,
lespezile mari de
ciment amestecat cu
țărână.
Mama, o măruntă
movilă de lut
mişcător,
desenează,
în rouă, în aer,
striațiuni asemănătoare
veninului.
Norii s-au dus,
norii vin.
Soarele îşi înalță
chipul sleit,
peste marginea
gropii.

2

Cuvintele,
tocite, sfărâmate
şi reci,
acoperă cripta.
Şi paşii acoperă
cripta. Şi
ceara, şi roua, şi
frunzele.
Succesive-nvelişuri
de timp
împing mormântul,
tot mai adânc, în
abis.
În curând,
vom rămâne
uitați,
pe subțirele limb
de lumină,
între cele două mari
jumătăți de-ntuneric.
Nu vom mai şti
dacă ceea ce vedem
pe cer
este luna,
sau craniul
din celălalt pol
al balanței.

3

Tatăl dă naştere
fiului;
mama aduce
fiul în lume.
Fiul aduce lumea
de la moarte la
viață.
Acesta pare să fie
mecanismul
misterului.
Tatăl şi mama
nu înviază,
nu mor.
Ei supraviețuiesc,
ei sunt
veşnici.
Ei, generic vorbind,
rămân neclintiți,
prin reiterata,
supraredundanta
moarte
a fiului.

4

Uneori, mama
are momente de
neagră revelație. Are
senzația că-i
totuna cu idolul ei,
că, în sfârşit, moartea,
temuta, multadorata,
o ține şi-o
sfâşie-n gheare.
Ce abis! Ce teamă! Câtă
eliberare!
E-o stare mistică
violentă,
e-un strigăt
de sublimă oroare.
Şarpele însuşi
i se vede-n
priviri,
i se zvârcoleşte în
strigăt,
i se simte sub
limba-ncărcată de
otrăvuri amare.

5

Nimic
nu se va întâmpla.
Doar atât:
fiul nu mai poate călca
în acest univers
destrămat şi
urât.
Tatăl a plecat
definitiv. Duhul lui
se va feri să ne
tulbure.
Ne vom întreba
mereu dacă e,
dacă nu-i...
Mama locuieşte
într-o
lacrimă
tulbure.

6

Tatăl
a plecat
spre-a le proba
celorlalți,
tuturor,
ce înseamnă a fi
fără tatăl.
S-a retras din
evenimente, din
peisaj, din dialog,
se va retrage, măcar
parțial,
şi din conştiință.
Acolo, însă, sporeşte
absența lui,
ca un sorb,
ca o prăpastie
neagră.
Iar în absență
e tatăl,
care, dintr-o dată,
refuză
şi să slujească
şi să i se slujească.

7

Tatăl, absent,
a lăsat să cadă,
din mâinile sale
de fum,
ființe şi lucruri.
Şi ele, căzând, se
sparg în nenumărate
fărâme de sens,
pe care vântul le
poartă, pe care
apa le duce.
Apoi, vântul şi apa,
la rându-le,
coboară, fluturând,
în neant, ca nişte
pânze de ceață,
ca nişte eşarfe.
Aceasta e desăvârşirea
nimicului.
Tatăl poate exista
fără lume.
Dar lumea
nu poate
exista
fără Tatăl.

Epilog

Fiul aprinde o
lumânare
la căpătâiul
tatălui.
Mult în amonte,
în timp,
fiul de-atunci
anticipa
gestul de astăzi.
În aval,
tatăl de astăzi
primeşte,
cenuşă fiind,
lacrima şi
lumânările
fiului.
E o perpetuă
rememorare.
E-o confirmare
perpetuă:
fiul e mai mic
şi de-o ființă
cu tatăl.

Cuprins

Poezia lui Eugen Dorcescu

Treapta întâi

Treapta a doua

Treapta a treia

Treapta a patra

Treapta a cincea

Treapta a şasea

Treapta a şaptea

Epilog

Eugen DORCESCU

(x) Carte apărută la Editura Marineasa, Timişoara, România, 2005, cu o prefață semnată de Ion Arieşanu. ISBN 973-631-158-9